

Бранислав П. Давидовић, Y7TU
Кнеза Михаила Обреновића 63/17
26000 Панчево
ПАК 302503
BDavidovic@Gmail.com

**Републичка агенција за електронске комуникације
БЕОГРАД**

ПРЕДМЕТ: Примедбе на нацрт Правилника о начину коришћења
радио-станица од стране радио-аматера

У вези јавних консултација расписаних 16. маја, достављам своје примедбе на нацрт:

1. Нисам стручњак за српски језик, али много ми "боде" очи језик којим је нацрт написан. Чак и у новом, прилично оспораваном Правопису српскога језика (Пешикан, Јерковић, Пижурица) радио-станица се пише са цртицом:

"...с цртицом постојани термини у вези са електромагнетским таласима и радиом као комуникационим средством: ... радио-предајник, радио-пријемник, радио-апарат, радио-станица..." (тачка 52а).

У нацрту се појављују облици "радио-станица", "радио станица" (погледајте члан 2, тачку 11, на пример – у истој реченици се појављују два облика писања), па чак и спојено (члан 2, т. 26).

Сам назив новог правилника је много рогобатан и рекао бих да конструкција реченице не одговара духу српскога језика. Шта више, оно "о начину коришћења" пре асоцира на то како се радио-станица укључује, мења фреквенција, како се прелази на предају, да ли се држи у руци и слична упутства, него на услове под којима се може употребљавати.

Уколико из формално-правних или неких других разлога не може да се задржи досадашњи назив "Правилник о условима за рад аматерских радио-станица", нови назив би могао да буде "Правилник о условима за употребу аматерских радио-станица" или једноставно "Правилник о аматерским радио-комуникацијама".

Хоћу да кажем, јако добро би било да се ангажује неки стручњак за српски језик и да он уради лектуру текста. Једном када се правилник објави, он постаје званични документ и било би јако ружно да буде неписмено написан (сличне пропусте сам приметио и у Закону о електронским комуникацијама). Исправке усвојеног текста нису дозвољене и подлежу истој процедури као и доношење правилника. Осим тога, из недовољно писменог текста лако се долази до недоумица и погрешног тумачења.

2. Означавање врста емисије (модава). Видим да се инсистира на ИТУ означавању модова. Претпостављам да се жели прецизност у означавању, али на много примера код дигиталних модова се види да око овог система означавања постоје бројне недоумице. Мислим да је означавање по тренутно важећем правилнику боље. По подопсезима за

дигиталне модове бих радије навео поделу по ширини коју заузимају на опсегу, јер овако нема никакве препреке да се на делу предвиђеном првенствено за "узане" модове типа PSK31 (и уже) појави неки од "широких" сирових сигнала, на пр. оливиа 1000/32 чија је ширина 1000 Hz.

Осим тога, ако се већ инсистира на ИТУ означавању, текстови у напоменама испод табеле нису усаглашени са новим означавањем емисија у табели нацрта (и даље пише PHONE, NBFM, PACKET RADIO...).

3. У члану 2, под ред. бр. 9 (и чл. 16) наводи се дефиниција аматерске радио-станице за дигиталне комуникације. Наведени опис се односи на дигиталне репетиторе (дигипитере) и чворове (нодове). Са друге стране, радио-аматери се баве дигиталним комуникацијама на тај начин што своју радио-станицу помоћу одговарајућег интерфејса повезују са рачунаром и емитују дигиталне сигнале (PSK, RTTY, MFSK, МТ63 и друге), па наведени појам више одговара таквим аматерским радио-станицама.

4. Знам да је велика препрека за додавање нових опсега (137 kHz, 500 kHz, 5 MHz и 70 MHz) "План намене радио-фреквенцијских опсега" из 2004. године, али мислим да би требало наћи неку варијанту да се радио-аматерима доделе и ови опсези, као што се то ради у другим земљама, па и земљама у окружењу (на пр. Хрватска). До измена у Плану намене, можда на експерименталној основи (као што је то својевремено у СФРЈ био случај са 50 MHz), макар и са ограниченим снагама и врстама емисије, макар се за рад на овим опсезима морала тражити посебна дозвола. У том смислу предлажем да се радио-аматерима дозволи рад на следећим опсезима, на секундарној основи:

- 135.7 – 137.8 kHz
- 490 – 510 kHz
- 5260 – 5410 kHz
- 70.0 – 70.5 MHz

5. Укинути дозволе. Дозволе су нам остале као наслеђе из старог "Закона и системима веза" из 1988. године. Овај закон је 2010. године замењен "Законом о електронским комуникацијама", у којем дозволе постоје, али су мало другачије дефинисане (почевши од члана 86 Закона), као појединачне и привремене.

Читајући Закон о електронским комуникацијама, сасвим је јасно да су на уму били пре свега телекомуникациони оператори и дифузија.

После полагања испита, радио-аматери добијају диплому о положеном стручном испиту (од Савеза радио-аматера) и лиценцу (издаје РАЕК). По старим законима (из времена СФРЈ) позивни знак је издаван уз дозволу за рад и везивао се за радио-станицу. Сада се позивни знак везује за аматерског радио-оператора, што је логичније. Технички преглед више није неопходан а оператор одговара за исправност своје емисије, па је дозвола постала потпуно непотребна. У време хладног рата, радио-станица је била моћно средство, па је држава имала интереса да их евидентира. Данас, у време Интернета и мобилне телефоније, овај аспект дозволе је потпуно бесмислен.

Уз мало добре воље, чини ми се да могућност укидања дозвола радио-аматерима постоји, на основу члана 96 Закона (коришћење радио-фреквенција по режиму општег овлашћења). Став 1: "Ако постоје занемариве опасности од сметњи или се ради о усклађеним радио-фреквенцијским опсезима, а нарочито ако је то у складу са одговарајућим међународним споразумима и препорукама, радио-фреквенције се

користе по режиму општег овлашћења". Став 3: "Агенција ближе одређује начин коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења, у складу са споразумима и препорукама из става 1. овог члана". Претпостављам да се овај члан првенствено односи на СРД уређаје, на ПРМ и ФРС радио-станице и слично, али...

Многи државни органи и организације су напустили или напуштају краткоталасне системе веза, а на УКТ се уместо аналогних система употребљава систем ТЕТРА. Дакле, додатно су смањене могућности сметњи и могу се сматрати занемаривим. Фреквентни опсежи додељени радио-аматерима су усклађени, а међународне ЦЕПТ препоруке и пракса развијених земаља не познају издавање два документа радио-аматерима.

Пошто је одређено да Агенција ближе одређује начин коришћења радио-фреквенција, онда је она овлашћена да коришћење дела фреквенцијског радио-спектра намењеног радио-аматерима одреди по режиму општег овлашћења, а као услов наведе једино поседовање одговарајуће лиценце.

6. У члану 13. Нацрта, наводи се да се идентификациона ознака аматерских пријемних станица додељује на начин одређен у чл. 19, што није тачно, већ треба чл. 20, ст.6.

7. Одлично је што је уведена национална 3. класа, очигледно за почетнике. Програм за ту класу би требало да буде знатно једноставнији од програма за 1. и 2. класу, са много више обрађене оператике и мање техничког дела. Ако је то већ почетна класа подразумева се да је намењена новим члановима, пре свега из редова школске деце и омладине, па их треба што боље научити како се ради на радио-станици, шта се сме а шта не сме, уз нешто мало технике. Ово би знатно олакшао обуку и полагање испита за категорију ученика основних школа. Пошто је класа национална, а план и програм доноси Савез (члан 32 Нацрта), онда је то могуће. Када пожелеле вишу класу, имаће прилике да полажу све остало.

8. У чл. 35. Нацрта се наводи да су услови за стицање 1. класе у складу са ЦЕПТ документом T/R 61-02. Изванредно! Али, та чињеница да је 1. класа усклађена са наведеним ЦЕПТ документом, треба да пише и на лиценци. Потпуно је небитно да ли је у овом тренутку верификовано наше прихватање ЦЕПТ прописа у овој области. Наша класа је усклађена и ми то тврдимо. Чим се наше верификовање региструје, лиценце ће од тог тренутка важити у земљама потписницама ЦЕПТ-а.

9. Кад већ помињем лиценцу, изглед обрасца лиценце у прилогу је ужасан. Изглед документа који се наводи у прилогу као узорак је званичан изглед и ако остане овако како сада изгледа, онда сви морамо да мењамо своје лиценце. Значи, у прилогу би морала да буде СЛИКА (скенирани празан документ) лиценце, онаква како ће изгледати приликом издавања, а не сличан образац креиран у Word-у. Када се правилник усвоји, то постаје званичан изглед, макар какав био.

10. Савез радио-аматера Србије и савези покрајина... Шта то значи? Да ли сада добијамо три равноправна савеза, па сваки ради исте послове али на "својој" територији? Да ли онда сва три савеза независно контактирају са РАЕК? Да ли то, онда, значи да Савез радио-аматера Србије "покрива" само територију Србије без покрајина? Ја сам до сада био убеђен да сам члан Савеза радио-аматера Србије, без обзира што сам операторски допринос платио Војводини. Значи ли то да нам сада треба један "кровни" савез??? Ако су одговори на питања негативни, онда ми је логичније да се у Покрајинама организују удружења радио-аматера, а да савез буде само један.

11. Дефиниција појма радио-аматер није добра (чл. 2, т. 12). Требало би: "Радио-аматер је физичко лице које се радио-техником бави из сопствених побуда и на некомерцијалној основи" или слично. Оваква дефиниција обухвата и све оне који се баве радио-гониометријом и конструкторским радом. По предложеној дефиницији и они би морали да полажу испит за неку од класа, што је бесмислено. У Нацрту се под називом радио-аматер подразумева аматерски радио-оператор (треба: "Аматерски радио-оператор је лице овлашћено за коришћење аматерске радио-станице").

12. Старосно ограничење. Потребно је увести старосну границу за издавање лиценце. Предлажем да услов за издавање лиценце за 1. класу буде 16 година, а за 2. и 3. класу 14 година живота:

"Радио-аматер може поднети захтев за издавање лиценце ако су испуњени следећи услови:

- за 1. класу да има навршених 16 година и положен стручни испит за аматерског радио-оператора 1. класе,
- за 2. класу да има навршених 14 година и положен стручни испит за аматерског радио-оператора 2. класе,
- за 3. класу да има навршених 14 година и положен стручни испит за аматерског радио-оператора 3. класе.

Лица млађа од 18 година морају уз захтев за издавање лиценце да приложе писано одобрење родитеља или старатеља."

Узимајући у обзир могућности које пружају 2. и 3. а нарочито 1. класа, као и да се лиценца издаје без временског ограничења, потребан је заштитни механизам у виду старосне границе. При том, предлажем 14 и 16 година јер су у питању млађи и старији малолетници, док су лица испод 14 година живота деца, која нису правно одговорна. Увођењем оваквог ограничења, не оспорава се право и млађим лицима да изађу на испит за неку од класа, положе га и добију одговарајућу диплому од Савеза. Међутим, са том дипломом као доказом о положеној класи не могу добити лиценцу док не испуне старосни услов.

13. Одузимање лиценце. У члану 40 Нацрта дефинисано је да контролу аматерских радио-комуникација врше Агенција и Савез радио-аматера Србије. Међутим, не постоје никакве казнене одредбе. Практично, чак и када се утврди кршење прописа, починилац задржава лиценцу и може да настави са кршењем прописа. Лиценцу може да повуче само онај ко ју је издао.

Сматрам да би требало предвидети да се у случају тежих прекршаја прописа лиценца може одузети на одређено време, а у случају драстичног и поновљеног кршења прописа да се може трајно одузети, на предлог Савеза или уз консултације са Савезом. На овај начин се не поништава испит и знање показано на испиту (остаје диплома коју је издао Савез), али се ускраћује право на коришћење радио-фреквенција онемо ко намерно, драстично и поновљено крши прописе.

С поштовањем,
Бранислав П. Давидовић, YТ7TU

BDavidovic@Gmail.com
www.radista.info